

EEN LANDELIJK CENTRUM VOOR NATUUR- EN MILIEU-EDUCATIE

CNB-Ed/1650

COMMISSIE VOOR NATUURBESCHERMINGSE-EDUCATIE

Rijswijk, januari 1981

174 76

Beleid
Bronnen van NME

EEN LANDELIJK CENTRUM VOOR NATUUR- EN MILIEUEEDUCATIE

CNB-Ed/1650

COMMISSIE VOOR NATUURBESCHERMINGSEEDUCATIE

Rijswijk, januari 1981

COMMISSIE VOOR NATUURBESCHERMINGSEDUCTIE
"EEN LANDELIJK CENTRUM VOOR NATUUR- EN MILIEUEDUCTIE"

<u>I n h o u d s o p g a v e</u>	<u>p.:</u>
<u>1 Inleiding</u>	1
<u>2 De plaats van het Landelijk Centrum voor Natuur- en Milieu-educatie (LC-NME) in het geheel van de natuur- en milieu-educatie (NME)</u>	2
2.1 Structuur en doel van de NME	2
2.2 Functies van het LC-NME	3
2.3 Doel van het LC-NME	4
2.4 Mogelijke wijzen van realisering	5
2.5 Decentrale opzet en uitvoering	6
<u>3 De organisatie van het Landelijk Centrum</u>	8
3.1 De organisatievorm	8
3.2 De doelgroepen van het Landelijk Centrum	9
3.3 Naar een landelijke taakverdeling	11
3.4 Huisvesting	12
3.5 Personele bezetting en globale taakaanduiding	13
<u>4 De financiën</u>	14
<u>5 Conclusies en aanbevelingen; tevens samenvatting</u>	17
<u>Bijlage 1</u> : Lijst van organisaties, die zouden kunnen deelnemen aan een te vormen samenwerkingsverband ten behoeve van een Landelijk Centrum voor Natuur- en Milieueductie	21
<u>Bijlage 2</u> : Voorlopig overzicht van de doelgroepen en van daarvoor te ontwikkelen programma's	23
<u>Bijlage 3</u> : Uitwerking van de financiële ramingen	25
<u>Bijlage 4</u> : Overzicht van geraadpleegde stukken en verslagen	27

1 INLEIDING

"De instelling van een Landelijk Centrum voor de educatie betreffende het natuurlijke milieu en het waardevolle cultuurlandschap dient te worden nagestreefd". Aldus luidde de eerste aanbeveling, die de Commissie voor Natuurbeschermingseducatie (CNBE) in 1975 in haar "Advies inzake een beleidsplan voor de educatie betreffende het natuurlijke milieu en het waardevolle cultuurlandschap" deed.

Het ging toen overigens niet om een nieuwe gedachte. Die werd al in 1973 binnen het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie (I.V.N.) ontwikkeld als projectaanvraag voor de "Aktie Natuur". Aanvankelijk werd verwacht dat hier zoveel fondsen voor verworven zouden worden, dat de stichting en exploitatie van een dergelijk centrum mogelijk zouden worden. Door de moeilijkheden, die rond deze financiële actie ontstonden, was dit niet het geval. Het I.V.N. deed daarna een beroep op de rijksoverheid *), die het centrum echter niet op korte termijn kon of wilde realiseren. De gedachten, die ontwikkeld waren, achtte de CNBE echter zo waardevol voor de natuur- en milieueducatie in Nederland dat zij een richtsnoer voor de commissie bleven. Ook het I.V.N. formuleerde in zijn beleidsplan 1978-1982 het streven naar het tot stand komen van een landelijk centrum voor natuur- en milieueducatie.

Al leek de realisering van zo'n centrum niet dichterbij te komen, de natuur- en milieueducatie ontwikkelde zich wel. Het werkveld werd breder en naast het I.V.N. dienden zich andere educatief gerichte organisaties aan. Educatie werd bovendien een aandachtsveld voor niet primair op educatie gerichte natuur- en milieuorganisaties.

Nog een andere ontwikkeling beïnvloedde de gedachtenvorming. Dat was het feit dat de aanvankelijke, rond een locatie gecentreerde gedachte verlaten moest worden toen het landgoed Clingendael niet ter beschikking kwam. Denkend aan andere mogelijke locaties kwam de vraag boven of een landelijk centrum in de vorm van zo'n voorziening nog wel wenselijk was. In deze nota wordt dan ook een nieuwe visie ontwikkeld, waarin het centrum meer als bundeling van menskracht dan als locatie wordt gezien, een stimulerings- en ontwikkelingsorgaan ten behoeve van het werk dat door anderen kan worden gedaan. Hierbij wordt enerzijds gedacht aan het beroepskader in dienst van verschillende organisaties en dicht bij het "veld" werkend, anderzijds aan educatieve instellingen zoals volkshogescholen en vormingscentra, waar natuur en milieu steeds belangrijker aandachtspunten worden.

Een herbezinning op doel en taak van een Landelijk Centrum leidde in de laatste maanden van 1979 en in 1980 tot veelvuldige contacten tussen natuur- en milieuorganisaties. De aanleiding daartoe vormde de door het ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne geformuleerde wens om tot gezamenlijke educatieprojecten te komen. Binnen de kring van het Landelijk Milieu Overleg (L.M.O.) werd toen een plan voor een Landelijk Overleg Milieueducatie ontwikkeld, waarin een Landelijk Steunpunt voor Natuur- en Milieueducatie voorkwam. Het I.V.N., dat aanvankelijk in het tot stand komen van het plan participeerde, kon zich

*) "Nota Nationaal Centrum voor Natuur- en Milieuopvoeding", uitgebracht door het bestuur van het I.V.N. aan de staatssecretaris van C.R.M., 1975.

met de uitwerking van deze gedachten naar inhoud en structuur niet verenigen en trok zich terug. De spanning tussen deze nieuwe en de oorspronkelijke gedachten achter het Clingendael-plan was te groot. Overigens was het I.V.N. al afgestapt van het idee van een grote, centrale voorziening.

De CNBE zag de onduidelijkheid en de spanning rond het idee van een landelijk centrum toenemen en besloot tijdens haar 140e vergadering op 7 februari 1980 een nieuw advies over de materie uit te brengen. De daartoe ingestelde werkgroep *) heeft geprobeerd zowel de oorspronkelijke gedachten uit de Clingendael-nota als de ideeën, die leefden bij het I.V.N. en de andere L.M.O.-organisaties te integreren. Daartoe zijn een drietal gesprekken met het L.M.O.-educatieoverleg gevoerd. In haar rapportage aan de CNBE heeft de werkgroep daarvan verantwoording afgelegd en daaruit haar conclusies getrokken.

Dit eindrapport bevat deze conclusies en de overwegingen, die eraan ten grondslag liggen. Het wijkt niet inhoudelijk, maar wel in vorm af van de rapportage van de werkgroep aan de commissie. Lag daarin vooral de nadruk op de ontwikkeling van de ideeën, in het eindrapport zoals dat thans voor u ligt heeft de commissie liever de nadruk willen leggen op het advies zelf en de overwegingen, die daartoe hebben geleid.

De commissie hoopt dat mede door deze advisering een bundeling van initiatieven tot stand komt, die - eindelijk - zal kunnen leiden tot het tot stand komen van die eerste prioriteit van de CNBE : een landelijk centrum voor natuur- en milieueducatie.

2 DE PLAATS VAN HET LANDELIJK CENTRUM VOOR NATUUR- EN MILIEUEDUCATIE (LC-NME) IN HET GEHEEL VAN DE NATUUR- EN MILIEUEDUCATIE (NME)

2.1 Structuur en doel van de NME

De natuur- en milieueducatie is in Nederland nog weinig gestructureerd. Toch is het mogelijk iets over een wenselijk lijkende structuur te zeggen op grond van de volgende uitgangspunten :

- a de gedachte, dat een structuur volgt uit een strategie, d.w.z. uit een redelijk afgerond idee omtrent de manier waarop men een zeker doel wil bereiken;
- b de notie, dat die strategie in ieder geval inhoudt dat educatieve activiteiten zoveel mogelijk overal aangeboden dienen te worden : in iedere plaats of streek, met andere woorden "aan de basis";
- c de opvatting dat ter ondersteuning van plaatselijke educatieve activiteiten op het gebied van de NME in ieder geval provinciale ondersteuningsfunctionarissen nodig zijn (provinciale consulenten voor de natuur- en milieueducatie);

*) De CNBE-werkgroep-ad hoc "Landelijk centrum voor natuur- en milieueducatie" bestond uit de leden C.A. Bleijerveld, drs Y.N. van der Veen en H. Wals. D.A. Huitzing, consultant Organisatie van het I.V.N. werd als secretaris aan de werkgroep toegevoegd.

- d de constatering dat NME-activiteiten plaats kunnen vinden binnen het formele onderwijs, het jeugd- en jongerenwerk en de volwasseneneducatie.

In dit verband wordt als doel van de NME gezien :

- a Het bevorderen van het inzicht dat de mens onderdeel uitmaakt van de natuur en daarmee in harmonie dient te leven omwille van het voortbestaan van die natuur en van zichzelf.
- b Het verduidelijken van de maatschappelijke oorzaken waardoor het natuurlijke milieu aan ernstige aantasting blootstaat.
- c Het bevorderen van mondigheid, zelfwerkzaamheid en zelfontdekkend leren door mogelijkheden aan te geven hoe men kan bijdragen aan behoud, herstel en een beter beheer van het milieu.

Een landelijk centrum voor natuur- en milieueducatie zou ten dienste moeten staan van allen, die (vrijwillig of beroepshalve) actief zijn in de NME. In de praktijk zal een landelijk centrum niet alle vragen kunnen beantwoorden, niet aan alle behoeften kunnen voldoen. Daarom is een zekere afscherming en toeleiding nodig. Voor deze taken zouden de provinciale consulenten kunnen worden ingezet. Er ontstaat dan het volgende beeld, een omgekeerde pyramide :

Plaatselijk NME-werk (vrijwilligersgroepen; onderwijs; kinderboerderijen; schoolbiologen; natuurhistorische musea; bezoekerscentra; plaatselijke educatieve en sociaal-culturele centra; enz.)

Provinciale consulenten e.d. (ondersteuning van het plaatselijke werk)

Landelijk Centrum voor
Natuur- en Milieueducatie
e.a.

De provinciale consulenten functioneren tevens als "vooruitgeschoven posten" ten behoeve van het LC-NME : ze overzien het NME-werkveld in hun provincie en kunnen het LC-NME daarover inlichten en van materiaal voorzien (signaalfunctie). Ze kunnen de mensen met wie zij in het NME-werk in hun provincie in contact komen wanneer zulks wenselijk is wijzen op de mogelijkheden van het LC-NME (doorgeeffunctie). En zij kunnen medewerking verlenen aan activiteiten van het LC-NME in hun provincie. Tussen het LC-NME en de provinciale consulenten dient een regelmatig contact te bestaan. In de taakomschrijving van de provinciale consulenten wordt hun relatie met het LC-NME nader omschreven. De samenwerking tussen de provinciale consulenten en het LC-NME wordt vastgelegd in werkafspraken.

2.2 Functies van het LC-NME

Onder het LC-NME verstaan wij een centrale voorziening ten behoeve van de methodiekontwikkeling in de natuur- en milieueducatie, het bevoor-

deren van deskundigheid van werkers in dat veld, het toegankelijk maken van literatuur en het bevorderen van onderzoek. Vanuit verschillende gezichtspunten zullen wij dit in deze paragraaf verder uitwerken.

In overeenstemming met de C.R.M.-nota "De samenhang tussen landelijk, provinciaal en gemeentelijk beleid ten aanzien van sociaal-cultureel werk" (Rijswijk, april 1978) zou het landelijk centrum de volgende, aan het landelijk niveau toegedachte functies kunnen vervullen :

- a Ontwikkeling (vernieuwing)
- b Onderzoek (met name de planning van onderzoek)
- c Studie (ook hier : vooral de planning van de studie)
- d Informatie en documentatie, met uitzondering van duidelijk op een provincie of kleinere geografische of bestuurlijke eenheid toegespitste informatie en documentatie

Voor het LC-NME kunnen uit het bovenstaande - gezien de huidige situatie van de NME in Nederland - de volgende functies worden afgeleid :

- a Inhoudelijke en methodische ontwikkeling van het werk
- b Kadertraining, met name de training van trainingsfunctionarissen
- c Het opzetten van een specifiek op de NME gericht documentatiesysteem (inclusief een bibliotheek), op basis waarvan periodieke overzichten van beschikbaar materiaal worden verstrekt en op verzoek van uitvoerende werkers (fotocopieën van) educatief materiaal, artikelen en dergelijke beschikbaar worden gesteld.

(N.B.: Kadervorming hoort volgens de decentralisatieideeën in eerste instantie thuis bij de steunfunctie op provinciaal niveau, maar kan ook op landelijk niveau op zijn plaats zijn wanneer hij òf in het verlengde ligt van een primaire opleiding òf zeer specialistisch van aard is (brief voorgenomen wijziging Rijksbijdrageregeling sociaal-cultureel werk d.d. 20-12-1979 van staatssecretaris mevr. J.G. Kraaijeveld-Wouters). Dus : kadertraining ten behoeve van trainingsfunctionarissen in de NME past bij een landelijk centrum daar aan beide voorwaarden wordt voldaan).

2.3 Doel van het LC-NME

Het doel van het LC-NME kan in aansluiting op het voorgaande als volgt worden geformuleerd :

- a Het stimuleren van en het bijdragen aan de inhoudelijke en methodische ontwikkeling en vernieuwing van de natuur- en milieueducatie.
- b Het verzorgen van trainingen en cursussen ten behoeve van de bevordering van de deskundigheid van beroeps- en vrijwillige werkers in de NME.

- c Het opzetten van een specifiek op NME gericht documentatiesysteem, vanwaaruit periodiek overzichten van in het LC-NME en elders beschikbaar educatief bruikbaar materiaal worden verstrekt, alsmede (fotocopieën van) materiaal en publicaties op aanvraag.
- d Het bevorderen van onderzoek naar doelen, werkwijzen en effecten van activiteiten op het gebied van de NME.

Bij realisering van deze doelen zal rekening moeten worden gehouden met verschillen in visies, doelstellingen en werkwijzen in de praktijk van de NME. Door een diversiteit in opvattingen en werkvormen wordt het bereiken van vele verschillende doelgroepen echter meer mogelijk. Het LC-NME zal daarom niet voor het stimuleren en ontwikkelen van één bepaalde vorm van NME mogen kiezen, maar aandacht moeten schenken aan alle relevante visies en werkwijzen.

2.4 Mogelijke wijzen van realisering

Om de genoemde doelen te verwerkelijken zal het Landelijk Centrum een programma moeten ontwikkelen. Dit programma zal gebaseerd kunnen zijn op :

- a Concrete vragen vanuit de "basis", dat wil zeggen vanuit de op plaatselijk en provinciaal niveau in de NME werkzaam zijnde groepen, instellingen en organisaties.
- b Geconstateerde hiaten qua inhoud en werkmethoden, dat wil zeggen onderwerpen waaraan weinig of geen aandacht wordt besteed en methoden, die niet of nauwelijks worden toegepast.
- c Wensen en behoeften, die door de aan het LC-NME deelnemende organisaties worden geuit.

Om inzicht te krijgen in de bij plaatselijk en provinciaal werkzaam zijnde groepen en anderen levende vragen, in de mogelijke hiaten in de scala van onderwerpen en methoden in de NME en in de wensen en behoeften van de deelnemende organisaties dient onderzoek plaats te vinden. Het is niet noodzakelijk dat dit onderzoek door het LC-NME zelf wordt verricht. Uitbesteding ervan is ook mogelijk.

Bij de hierboven genoemde punten a en c baseert het LC-NME zich bij het opstellen van een programma van activiteiten op vragen en behoeften vanuit het werkveld. Dit is bij punt b niet noodzakelijkerwijze het geval. Hier heeft het LC-NME een initiërende functie in het kader waarvan onderwerpen en methoden aan de orde kunnen worden gesteld zonder dat daarom vanuit de "basis" of door de deelnemende organisaties uitdrukkelijk is gevraagd. Met name de vernieuwing van de natuur- en milieueducatie kan vanuit deze initiërende functie gestalte krijgen.

In het kader van het stimuleren van en het bijdragen aan de inhoudelijke en methodische ontwikkeling van het werk, alsmede in het kader van het verzorgen van trainingen en cursussen, zal ook moeten worden gelet op ontwikkelingen in de NME buiten ons land. Het LC-NME zal - in bescheiden mate - internationale contacten moeten onderhouden en het

deelnemen aan en/of organiseren van internationale activiteiten ter uitwisseling van kennis en ervaring op het gebied van de NME moeten stimuleren.

Het documentatiesysteem zal vooral ten dienste staan van uitvoerende werkers in de NME, waaronder ook worden verstaan : leerkrachten, vormingswerkers en werkers in het jeugd- en jongerenwerk, die NME binnen hun beroepsactiviteiten een plaats geven. Het is niet de bedoeling om aan verzoeken om toezending van informatiemateriaal aan particulieren en leerlingen (bijvoorbeeld voor scripties) te gaan voldoen, tenzij het gaat om aanvragen om inlichtingen over natuur- en milieueducatie.

In het documentatiesysteem van het LC-NME hoeft niet al het materiaal op dit gebied aanwezig te zijn. Een goede beschrijving (inhoudsopgave en gebruiksmogelijkheden) kan soms voldoende zijn, mits tevens bekend is waar het betreffende materiaal wel is te verkrijgen. Samenwerking met bestaande documentatiesystemen (zoals bijvoorbeeld het Redoc-systeem) verdient aanbeveling. Het aanleggen van een complete verzameling van bij NME-activiteiten bruikbaar materiaal is een weliswaar loffelijk, maar niet realiseerbaar streven. Daar komt geen einde aan. Er zullen hanteerbare criteria moeten komen om daaraan het al dan niet opnemen van materiaal te kunnen toetsen.

Het biedt voordelen om nieuwe methoden of nieuwe inhoudelijke aspecten zoveel mogelijk in relatie tot de praktijk te ontwikkelen. Om concreet te zijn : hoe meer vernieuwing in nauwe samenwerking met uitvoerende werkers plaatsvindt, hoe beter. Een mogelijkheid hiertoe is ontwikkeling via projecten, die vanuit het LC-NME in een plaatselijke situatie worden opgezet in samenwerking met plaatselijke en/of provinciale educatieve werkers.

Wellicht is het verstandig hierbij onderscheid te maken tussen :

- a ontwikkeling van nieuwe methoden, d.w.z. methoden die althans in de NME nieuw zijn. Dergelijke methoden kunnen o.a. ontleend worden aan andere educatieve werksoorten;
- b ontwikkeling van (nieuwe) inhoudelijke aspecten, waarbij het vooral gaat om de vraag hoe deze inhoudelijke aspecten in de praktijk van het educatieve werk de aandacht kunnen krijgen.

Vernieuwing kan bovendien met kadervorming worden gecombineerd. Gezien de huidige situatie van het NME-werk in Nederland, waarin plaatselijk NME-werk op veel plaatsen nog ontbreekt of fragmentarisch is, en waarin vooral een tekort is aan middenkader op bovenplaatselijk niveau, lijkt het voor de hand te liggen prioriteit te geven aan kadervorming.

Hoewel een goed overzicht van het NME-werk in Nederland niet beschikbaar is (plaatsvindende activiteiten; de sterke en zwakke kanten daarvan; wenselijkheden voor welke doelgroepen (doelgroepsegmentatie) ?; wat is nodig voor welke onderwerpen ? : enz.), kan op grond van praktijkervaring een voorlopige opsomming van doelgroepen met bijbehorende cursusonderwerpen worden gegeven. Dit zal in bijlage 2 bij dit rapport geschieden.

2.5 Decentrale opzet en uitvoering

In de oorspronkelijke nota over een LC-NME op het landgoed "Clingen-

dael" werd het belang van een gevarieerde omgeving met veel educatieve mogelijkheden benadrukt. Deze gedachte wordt niet losgelaten, maar verder uitgewerkt.

In dit verband passen twee andere vragen. Ten eerste is het bekend dat het verwerven, inrichten en exploiteren van een eigen accommodatie een uiterst kostbare zaak is, die waarschijnlijk het leeuwedeel van het beschikbare budget zou opslokken.

Bovendien is het bekend dat er - in het algemeen gesproken - eerder sprake is van een overcapaciteit dan van een tekort aan cursusaccommodaties in Nederland.

In het licht van deze feiten is het stichten van een LC-NME in de vorm van een eigen gebouw een weinig aantrekkelijke zaak. Wellicht is een andere opzet het overwegen waard.

In de tweede plaats is een landelijk centrum-in-de-vorm-van-één-gebouw aan één bepaalde plaats gebonden. Het kan om verschillende redenen gewenst zijn ook eens elders educatieve activiteiten te organiseren, bijvoorbeeld omdat leden van een bepaalde doelgroep voor een korte cursus moeilijk ook nog een lange reis kunnen maken. In zulke gevallen kan het beter zijn zo'n cursus wat dichterbij de woonplaatsen van de betrokkenen te organiseren. Daarvoor dient dan cursusaccommodatie te worden gehuurd.

Van deze redenering naar de volgende is het maar een kleine stap : is het misschien mogelijk om regelmatig op verschillende plaatsen in ons land accommodaties waar cursussen en dergelijke georganiseerd kunnen worden, te huren ? En kan daarmee dan de noodzaak om zelf een gebouw te verwerven, in te richten en te exploiteren komen te vervallen ? Het lijkt een reële mogelijkheid, die als volgt kan worden uitgewerkt :

Het LC-NME kan met Volkshogescholen en andere vormingscentra contacten leggen. Met die centra, welke hiervoor belangstelling hebben, kan een landelijk netwerk worden opgebouwd. In dit netwerk zijn de LC-NME-activiteiten in het programma opgenomen.

Een tweede mogelijkheid is het louter gebruik maken van ruimten in dergelijke accommodaties.

Zo ontstaat rond het LC-NME enerzijds een netwerk van beschikbare accommodaties (Volkshogescholen en dergelijke), anderzijds een netwerk van potentiële medewerkers (stafleden van die accommodaties en anderen : het netwerk van mogelijke medewerkers behoeft niet beperkt te blijven tot stafleden van Volkshogescholen).

Voorzover het gaat om LC-NME-activiteiten in "hun" provincie kunnen ook de provinciale consultants tot de potentiële medewerkers worden gerekend. Zij kunnen - indien gewenst - meewerken aan de in hun provincie door het LC-NME te organiseren cursussen en trainingen.

Tot de potentiële medewerkers behoren verder de medewerkers van provinciale milieufederaties, schoolbiologen, docenten van natuurgidsencursussen, medewerkers van Culturele Raden, van Opbouworganen, van toekomstige provinciale educatieve werkplaatsen, van universitaire instellingen, enzovoort. En niet in de laatste plaats : vrijwilligers.

Het spreekt vanzelf dat een dergelijk netwerk van potentiële medewer-

kers in de praktijk van het werk zal moeten worden opgebouwd. Op grond van doel en inhoud van de betreffende educatieve activiteit zal daarbij naar mogelijke medewerkers worden gezocht. Bij gebleken geschiktheid kunnen die ook daarna vaker om hun medewerking worden gevraagd. Zodoende worden zij in het netwerk van potentiële medewerkers opgenomen. Het opbouwen van zo'n netwerk brengt met zich, dat de erin opgenomen personen regelmatig van de ontwikkeling van het cursusaanbod op de hoogte gehouden moeten worden.

Het opbouwen van het netwerk van accommodaties is een nogal zakelijke kwestie, al zal uiteraard ook terdege naar de geschiktheid van de betreffende accommodaties en van hun omgeving gekeken moeten worden. Door regelmatig van dezelfde accommodaties gebruik te blijven maken leren de vaste medewerkers van het LC-NME de educatieve mogelijkheden van de omgeving ervan ook steeds beter kennen. Door spreiding van de beschikbare accommodaties over het land kan worden bereikt, dat educatieve activiteiten in of nabij tal van verschillende landschapstypen en biotopen binnen het programma van het LC-NME mogelijk zijn.

Terzijde kan nog worden opgemerkt dat in deze gedecentraliseerde opzet en uitvoering van educatieve activiteiten voor de financiering van een deel daarvan mogelijk gebruik kan worden gemaakt van provinciale programma's voor het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen.

3 DE ORGANISATIE VAN HET LANDELIJK CENTRUM

3.1 De organisatievorm

Voor een instelling met taken als die van het LC-NME lijkt de stichtingsvorm de meest voor de hand liggende rechtsvorm te zijn. Daarbij zullen dan garanties moeten worden geschapen met betrekking tot de controle op de uitvoering van de educatieve taken door het LC-NME. Zo zou het LC-NME verplicht jaarlijks aan de subsidiërende departementen verslag over de verrichte werkzaamheden moeten uitbrengen en dit verslag zou bovendien openbaar moeten zijn.

De organisatiestructuur van het LC-NME kan er ongeveer als volgt gaan uitzien :

- a De deelnemende organisaties zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de instelling van het LC-NME, d.w.z. iedere organisatie heeft een even zware inbreng als iedere andere.
- b De deelnemende organisaties roepen gezamenlijk een stichting in het leven.
- c Het stichtingsbestuur bestaat uit een algemeen en een dagelijks bestuur.
- d Het algemeen bestuur bestaat uit door de deelnemende organisaties aan te wijzen personen, die zonder last of ruggespraak worden benoemd.
- e Zoals uit d volgt zijn de leden van het algemeen bestuur geen vertegenwoordigers van organisaties; hun taak is gezamenlijk de Stichting LC-NME te besturen.

- f Iedere deelnemende organisatie heeft het recht om één algemeen bestuurslid aan te wijzen.
- g Het algemeen bestuur kiest een niet-gebonden voorzitter, die dus aan geen der deelnemende organisaties verbonden is.
- h Het algemeen bestuur kiest uit zijn midden een dagelijks bestuur.
- i De voorzitter van het algemeen bestuur is tevens voorzitter van het dagelijks bestuur.

Het algemeen bestuur bepaalt in grote lijnen het beleid en is verantwoordelijk voor het geheel van activiteiten van het LC-NME. Binnen de vastgestelde algemene beleidslijnen draagt het dagelijks bestuur zorg voor de nadere uitwerking daarvan. De verdeling van de taken tussen het algemeen en het dagelijks bestuur dient in de statuten te worden vastgelegd.

Aangezien de deelnemende organisaties bestuursleden aanwijzen die geen vertegenwoordigers van die organisaties zijn en doordat de voorzitter neutraal, niet-gebonden, moet zijn is in dit voorstel enige distantie van het stichtingsbestuur ten opzichte van de deelnemende organisaties ingebouwd. Te hopen is dat deze distantie voldoende groot zal zijn om te voorkomen dat verschillen in opvattingen tussen de deelnemende organisaties de ontwikkeling van het LC-NME belemmeren. Zoals bij stichtingen gebruikelijk is geschiedt de benoeming van voorgedragen bestuursleden door het bestuur zelf.

Bij het aanwijzen van leden voor het algemeen bestuur kunnen de deelnemende organisaties hun keuze baseren op de verschillende deskundigheden van de in aanmerking komende personen. Zo kan een bestuur tot stand komen waarin vele verschillende specialismen zijn vertegenwoordigd. Daarbij valt te denken aan de volgende "werkvelden": milieukunde (diverse richtingen); ecologie; sociale geografie; biologie; sociologie; (sociale) psychologie; pedagogiek/andragogiek/voorlichtingskunde; internationale samenwerking; onderwijskunde; formeel en buitenschools onderwijs; volwasseneneducatie; vormingswerk; en andere.

De in deze opzet bedoelde "deelnemende organisaties" zouden de in het L.M.O. participerende organisaties kunnen zijn, aangevuld met bijvoorbeeld de Werkgroep 2000, de Stichting Energie Anders, de Stichting Veldstudiecentra, de Stichting School in Bos en Landschap en Greenpeace (Nederland). Een overzicht ervan is gegeven in bijlage 1 bij dit rapport. Het is zeer wel denkbaar dat het LC-NME met deelnemende organisaties tot werkafspraken komt wanneer daar aanleiding toe bestaat. Zo zou het LC-NME bijvoorbeeld nadere werkafspraken kunnen maken met het I.V.N. over de samenwerking tussen de provinciale consultants en het LC-NME.

Ter afronding van dit onderwerp wordt nog aanbevolen het dagelijks bestuur uit maximaal vijf personen te laten bestaan, de voorzitter daarbij inbegrepen.

3.2 De doelgroepen van het Landelijk Centrum

In paragraaf 2.4 van dit rapport werd gesteld dat het werkprogramma van het LC-NME nader gebaseerd zal moeten worden op vragen vanuit de "basis", op geconstateerde hiaten in de NME qua inhoud en werkmethoden

en op de door de deelnemende organisaties geuite wensen en verlangens. In het licht hiervan is de hieronder te geven opsomming van doelgroepen en activiteiten slechts een voorlopige. Nader onderzoek naar behoeften aan activiteiten vanuit het LC-NME, dat wellicht kort voor of na de start van het LC-NME kan worden uitgevoerd, kan mogelijk tot andere en meer gefundeerde inzichten leiden. Mogelijke doelgroepen zijn :

- a Beroepskrachten van NME-organisaties met beleidsvoorbereidende, ondersteunende en/of uitvoerende taken op NME-terreinen.
- b Vrijwilligers van NME-organisaties, met name vrijwilligers, die betrokken zijn bij kadervorming op provinciaal of plaatselijk niveau.
- c Beroepskrachten van natuur- en milieuorganisaties inclusief bijvoorbeeld voorlichters in bezoekerscentra.
- d Beroepskrachten van niet primair op natuur- en milieueducatie gerichte organisaties.
- e Beroepskrachten van onderwijsorganisaties.
- f Beroepskrachten van organisaties op het gebied van het jeugd- en jongerenwerk.
- g Beleidsambtenaren van provincies en gemeenten, werkzaam in de sociaal-culturele en educatieve sectoren.

Een nadere omschrijving van deze doelgroepen en van een mogelijk cursus-aanbod is te vinden in bijlage 2 bij dit rapport.

Bij deze opsomming passen nog een aantal opmerkingen :

- Bij veel doelgroepen past de combinatie van vernieuwing van het werk met kadertraining.
- Bij alle activiteiten zou ook plaatsruimte moeten zijn voor studeren in verschillende opleidingen, bijvoorbeeld voor andragogen met belangstelling voor NME bij de cursussen voor doelgroep a; voor NLO-studenten en PA-studenten bij cursussen voor doelgroep e; enz..
- Bij veel cursussen zal het nodig zijn om gastdocenten aan te trekken. Van de stafleden van het LC-NME kan men niet verwachten dat zij op allerlei terreinen specialist zijn. Zo kan iemand met specialisatie voorlichtingskunde gastdocent zijn bij een cursus voor medewerkers van bezoekerscentra; een trainer in gespreksvoering bij een cursus methodisch werken; enz..
- Het aanbod van trainingen en cursussen wordt zoveel mogelijk afgestemd op de bij de verschillende doelgroepen aanwezige behoeften aan deskundigheidsbevordering.
- Uit verschillende organisaties komt ook behoefte aan meer inhoudelijk gerichte cursussen naar voren, bijvoorbeeld over een onderwerp als "Voedsel en milieu". Ook aan dergelijke onderwerpen dient aandacht te worden geschonken. Mogelijk vloeien meer van zulke onderwerpen voort uit de te houden behoefteninventarisatie.

Bij het bezien van de bovengenoemde doelgroepen blijkt duidelijk dat het LC-NME steeds werkt voor groepen personen, die zelf op hun beurt weer

educatief werk verrichten. Men kan dit dus opvatten als een "getrapte" werkwijze. In een ééntrapsmodel richt men zich rechtstreeks tot degenen, die men uiteindelijk wil bereiken. In de NME zou een landelijk centrum volgens zo'n ééntrapsmodel werken wanneer het zich rechtstreeks tot (groepen uit) de bevolking zou richten door zonder tussenkomst van anderen educatieve activiteiten te gaan ontplooiën voor mensen, die wel eens wat meer over natuur en milieu willen leren. Dit model wordt voor het LC-NME afgewezen.

In plaats daarvan komen twee- en meertrapsmodellen wel in aanmerking. Van een tweetrapsbenadering is sprake wanneer het LC-NME bijvoorbeeld trainingen organiseert voor diegenen, die zichzelf met hun eigen educatieve activiteiten rechtstreeks tot "de bevolking" richten. Een drietrapsbenadering doet zich bijvoorbeeld voor wanneer het LC-NME trainingen organiseert voor landelijk en provinciaal werkende functionarissen (vrijwilligers en beroepskrachten), die op hun beurt bijvoorbeeld plaatselijk actieve vrijwilligers (die weer educatieve activiteiten voor anderen organiseren) trainen.

Door het uitsluiten van de ééntrapsbenadering staat het LC-NME dus ten dienste van uitvoerend en ondersteunend in de NME werkzaam zijnde instellingen, organisaties, groepen en personen.

Ter verduidelijking van deze min of meer strategische begrippen is het misschien goed enige afspraken over de inhoud van begrippen te maken. Met "educatieve activiteiten" zouden dan bedoeld kunnen worden : de activiteiten, die bovenplaatselijk of plaatselijk worden georganiseerd ten behoeve van de doelgroepen waarop de natuur- en milieueducatie is gericht : verschillende categorieën mensen die (nog) niet daadwerkelijk bij natuurbescherming en milieubeheer betrokken zijn en er al dan niet belangstelling voor hebben.

De term "training" kan dan gebruikt worden voor alle mogelijke vormen van deskundigheidsbevordering, zowel ten behoeve van vrijwilligers als van beroepskrachten.

Bij een meertrapsbenadering worden dan op één of meer niveaus "trainingen" georganiseerd, die uiteindelijk een verbetering van de kwaliteit of de kwantiteit van de "educatieve activiteiten" tot gevolg dienen te hebben.

3.3 Naar een landelijke taakverdeling

Bekijken wij de doelgroepen van het Landelijk Centrum, dan zien wij een mogelijke overlap met het werk van een aantal andere organisaties, en wel

- . de Stichting School in Bos en Landschap;
- . de Stichting Veldstudiecentra;
- . het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie;
- . andere organisaties op het terrein van de natuur- en milieueducatie.

In de toekomst zal het daarom noodzakelijk zijn tot een taakverdeling te komen. Die zou er als volgt kunnen uitzien :

- . De Stichting School in Bos en Landschap

Richt zich in hoofdzaak op het basisonderwijs en op de opleidingen van leerkrachten voor dit onderwijs. Ook de in functie zijnde leer-

krachten zouden van de activiteiten van deze Stichting gebruik moeten kunnen maken.

• De Stichting Veldstudiecentra

Richt zich in hoofdzaak op het voortgezet onderwijs en op de opleidingen van leerkrachten voor dit onderwijs. Ook hier zou moeten gelden dat in functie zijnde leerkrachten gebruik kunnen maken van het cursusaanbod van deze Stichting.

• Het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie (I.V.N.)

Ook naar het I.V.N. toe kan sprake zijn van overlap van activiteiten. Het landelijke bureau van het I.V.N. verricht al jarenlang enige stimulerings- en ontwikkelingstaken. Het betreft hier enkele deel-terreinen van de NME, namelijk de NME in het onderwijs en de NME in het jeugd- en jongerenwerk. Deze taken hebben inhoudelijke en methodische aspecten. Ook wordt regelmatig nieuw educatief materiaal ontwikkeld. De afstemming tussen deze aan het landelijk bureau van het I.V.N. opgedragen taken en de taken van het LC-NME dient een punt van nadere studie te zijn. Het zou onpraktisch zijn nieuwe activiteiten ter ontwikkeling en stimulering van de NME op te zetten los van al vastliggende, gelijkgerichte taken.

• Andere organisaties op het terrein van de natuur- en milieueducatie

Bij de natuur- en milieueducatie zijn tal van organisaties min of meer betrokken. Hun verschillende activiteiten kunnen hier niet in detail worden beschreven.

De ontwikkelingstaken op natuur- en milieueducatief gebied van de organisaties, die in bijlage 1 bij dit rapport zijn genoemd, zullen nader moeten worden bekeken teneinde tot een soort afgrenzing te komen.

• Het Landelijk Centrum voor Natuur- en Milieueducatie (LC-NME)

Richt in in hoofdzaak op kadervorming, inhoudelijke en methodische ontwikkeling, enz., ten behoeve van het NME-vrijwilligerswerk, de NME in de volwasseneneducatie, de NME in het onderwijs, de NME in het jeugd- en jongerenwerk, enzovoort.

Het LC-NME onderhoudt ook verbindingen met internationale ontwikkelingen op NME-gebied, het onderhoudt een documentatiesysteem en een bibliotheek, en het onderhoudt relaties met het onderzoek ten behoeve van het NME-werk.

3.4 Huisvesting

De nadruk van het werk van het LC-NME met groepen ligt decentraal : in vormingscentra en soortgelijke accommodaties. De beleidsvorming en -ontwikkeling en de voorbereiding van het cursuswerk worden echter centraal uitgevoerd. Daarvoor is kantoorruimte nodig, die al dan niet gecombineerd kan zijn met ruimtelijke voorzieningen van een andere NME-instelling.

Dit kantoor moet ruimte bieden aan de medewerkers, het documentatiecentrum en de bibliotheek. Ook moet in de behoefte aan ruimten voor fotocopieerwerkzaamheden en voor een cantine of althans keuken zijn

voorzien. Een grotere en een kleinere vergaderruimte zijn gewenst. Deze beide ruimten zouden ook geschikt moeten zijn voor cursuswerk bij die activiteiten, die geheel binnenshuis worden gehouden of die zich (mede) in de stad van vestiging afspelen.

Waar zou het LC-NME moeten komen ?

Als vestigingsplaatsen wordt gedacht aan de Randstad of het centrum van het land.

3.5 Personele bezetting en globale taakaanduiding

Ter vervulling van de in het voorgaande omschreven functies en taken wordt gedacht aan de volgende minimale personeelsformatie :

- 3 à 4 vaste educatieve medewerk(st)ers, waarvan één tevens optreedt als coördinator.
- 1 documentalist(e).
- 1 administratief medewerk(st)er.
- 1 medewerk(st)er voor postverwerking, telefoon en receptie.

Gezien het werk van het LC-NME ligt het voor de hand dat het methodisch en procesmatig kunnen werken belangrijke voorwaarden zijn, die aan de educatieve medewerk(st)ers zullen worden gesteld. Hierbij kan worden gedacht aan een universitaire of daaraan gelijkwaardige opleiding (MO-B) (ped)agogiek, aan sociale academie met V.O., of aan LH-Wageningen : biologie of natuurbeheer met een zwaar pakket voorlichtingskunde, met name groepswerk en gesprekst raining.

Taakaanduidingen educatieve medewerk(st)ers

- a Het leveren van bijdragen aan de inhoudelijke en de methodische ontwikkeling van de natuur- en milieueducatie.
- b Het leveren van bijdragen aan cursussen en trainingen ten behoeve van werkers in de natuur- en milieueducatie.
- c Het leveren van bijdragen aan het stimuleren van onderzoekingen naar doelen, werkwijzen en effecten van de natuur- en milieueducatie.
- d Het leveren van bijdragen aan het onderhouden van internationale contacten met betrekking tot het onder a, b en c gestelde.
- e Het zonedig leveren van bijdragen aan het ontwikkelen van nieuwe materialen voor gebruik in de natuur- en milieueducatie.

Bijzondere taken van de coördinator

- a Het afleggen van verantwoording aan het bestuur over de gang van zaken in het LC-NME.
- b Het coördineren van het geheel van activiteiten van het LC-NME en het bewaken van de uitvoering van het vastgestelde beleid.
- c Het voorbereiden van het beleid en het opstellen van beleidsadviezen aan het bestuur in samenwerking met de overige educatieve medewerk(st)ers van het LC-NME.

- d Het onderhouden van contacten met (1) het bestuur; (2) de in de Stichting deelnemende organisaties; (3) eventueel ingestelde adviesgroepen.
- e Het - in nauw overleg met het bestuur - onderhouden van contacten met subsidiërende departementen en met eventuele andere subsidiegevers.
- f Het onderhouden van contacten naar buiten.

Taakaanduiding documentalist(e)

- a Het periodiek samenstellen van overzichten van in het LC-NME en elders beschikbaar, in de NME bruikbaar documentatie-, informatie- en educatief materiaal.
- b Het opzetten van een documentatiesysteem en van een bibliotheek/mediatheek van bovengenoemd materiaal.
- c Het bevorderen van de uitwisseling van bruikbaar materiaal tussen landelijke, provinciale, regionale en plaatselijke organisaties.
- d Het op aanvraag beschikbaar stellen van exemplaren en/of fotocopieën van het beschikbare materiaal aan (vooral) uitvoerende werkers in de NME en/of het verwijzen van aanvragers naar elders verkrijgbaar materiaal.

4 DE FINANCIËN

Uit de voorgestelde minimale personeelsbezetting en het gedachte centrale kantoor kan de volgende kostenraming worden afgeleid, die in bijlage 3 bij dit rapport nader wordt uitgewerkt :

a	Personeelskosten	f	560.000,-- p.j.	
	Inclusief sociale lasten en pensioen voor 1 coördinator, 3 educatieve medewerk(st)ers, 1 documentalist(e), 1 administratieve kracht en 1 medewerk(st)er postzaken en telefoon.			
b	Huur kantoorruimte; energiekosten; schoonmaak- kosten	f	50.000,-- p.j.	
c	Organisatiekosten	f	50.000,-- p.j.	
	Afschrijving meubilair, kantoormachines, fotokopieerapparatuur (termijn : 5 jaar); reis- en verblijfskosten.			
d	Honoraria medewerkers-ad hoc	f	20.000,-- p.j.	
e	Diversen, waaronder bibliotheek en documentatie	f	20.000,-- p.j.	
f	Uitbesteding van onderzoek		P.M.	
				+
	T o t a a l	f	700.000,-- p.j.	

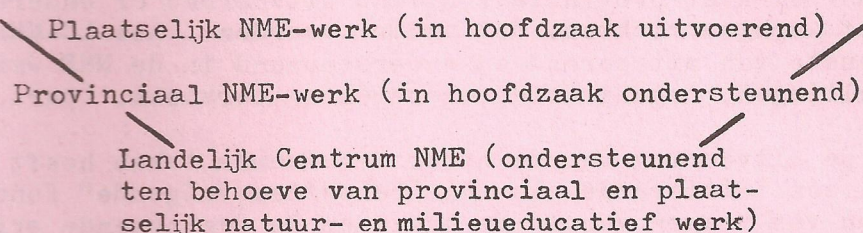
Inkomsten uit cursussen worden niet voor het LC-NME geraamd, aangezien die ten goede komen aan de vormingscentra en dergelijke accommodaties. Deze declareren ze bij de deelnemers of hun organisaties.

Uit de verkoop van ontwikkeld cursusmateriaal zijn enige inkomsten te verwachten, die echter zeker de f 10.000,-- per jaar niet zullen overschrijden.

De kosten zijn te verlagen door de reeds aangegeven mogelijkheid de huisvesting te combineren met die van een andere, verwante instelling. Dit kan zowel de directe huisvestingskosten drukken als een besparing op de personeelskosten opleveren in de sfeer van receptie, telefoon en fotocopieerwerk. Combinatie van fotocopieerwerk en typewerk kan ook mogelijk zijn. Het een en ander hangt uiteraard wel af van de mate van verwantschap tussen de beide samenwonende instellingen.

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN ; TEVENS SAMENVATTING

- 1 De instelling van een Landelijk Centrum voor Natuur- en Milieu-educatie (LC-NME) is noodzakelijk.
- 2 Het LC-NME dient uit te gaan van een aantal daartoe samenwerkende natuur- en milieuorganisaties (zie bijlage 1), die leden van het algemeen bestuur van de "Stichting Landelijk Centrum voor Natuur- en Milieu-educatie" aanwijzen. Deze bestuursleden worden op persoonlijke titel benoemd en hebben in het algemeen bestuur zitting zonder last of ruggespraak. Het algemeen bestuur kiest een niet-gebonden voorzitter alsmede - uit zijn midden - een dagelijks bestuur. De voorzitter van het algemeen bestuur is tevens voorzitter van het dagelijks bestuur. (par. 3.1).
- 3 Discussies over doelen, inhouden en werkmethoden van de natuur- en milieu-educatie (NME) tussen de onder 2 bedoelde organisaties mogen geen belemmering vormen voor de ontwikkeling van het LC-NME.
- 4 De plaats van het LC-NME in het geheel van de natuur- en milieu-educatie blijkt uit het volgende "plaatje" (par. 2.1) :

- 5 Als doelen voor de natuur- en milieu-educatie worden gezien :
 - a Bevorderen van inzicht dat mensen deel uitmaken van de natuur en in harmonie daarmee dienen te leven omwille van het voortbestaan van die natuur en van de mens als soort.
 - b Verduidelijken van maatschappelijke oorzaken waardoor het natuurlijke milieu aan ernstige aantasting blootstaat.
 - c Bevorderen van mondigheid, zelfwerkzaamheid en zelfontdekkend leren door mogelijkheden aan te geven hoe men kan bijdragen aan behoud, herstel en een beter beheer van het milieu.(par. 2.1).
- 6 In het kader van deze doelen van de natuur- en milieu-educatie heeft het LC-NME eigen, afgeleide doelen. Deze zijn :
 - a Het stimuleren van en het bijdragen aan de inhoudelijke en methodische ontwikkeling en vernieuwing van de natuur- en milieu-educatie.
 - b Het verzorgen van trainingen en cursussen ten behoeve van de deskundigheidsbevordering van zowel beroeps- als vrijwillige werkers in de natuur- en milieu-educatie.

- c Het opzetten van een specifiek op natuur- en milieueducatie gericht documentatiesysteem.
 - d Het bevorderen van onderzoek naar doelen, werkwijzen en effecten van activiteiten op het gebied van natuur- en milieueducatie.
(par. 2.3).
- 7 Het programma van activiteiten van het LC-NME wordt in verband met deze doelen nader gebaseerd op :
- a Concrete vragen vanuit op plaatselijk en provinciaal niveau in de natuur- en milieueducatie werkzaam zijnde personen, groepen, organisaties en instellingen.
 - b Geconstateerde hiaten in de natuur- en milieueducatie qua inhoud en werkmethoden.
 - c Wensen en behoeften, geuit door de aan het LC-NME deelnemende organisaties.
(par. 2.4).
- 8 Richtinggevend voor het werk van het LC-NME is een zogenaamde twee- of meertrapsbenadering : het LC-NME werkt voor anderen, die op plaatselijk of provinciaal niveau uitvoerend of ondersteunend educatief werk verrichten. Met andere woorden : het LC-NME staat ten dienste van uitvoerend en ondersteunend in de NME werkzaam zijnde instellingen, organisaties, groepen en personen. (par. 3.2).
- 9 Bij de uitvoering van de onder 6 genoemde taken heeft het LC-NME zowel een initiërende als een "behoeften-volgende" functie (het "uitgaan van vragen vanuit de basis en de deelnemende organisaties"). Bij een goed samenspel met de deelnemende organisaties en met de provinciaal en plaatselijk in de NME werkzaam zijnde instellingen, organisaties, groepen en personen kunnen beide functies in belangrijke mate ineenvloeden. (par. 2.4).
- 10 Het LC-NME werkt nauw samen met de provinciale consultants voor de natuur- en milieueducatie, die ten behoeve van het LC-NME signaal- en doorgeeffuncties vervullen. In de taakomschrijving van deze consultants en in werkafspraken dient dit te worden vastgelegd. (par. 2.1).
- 11 Bij het ontbreken van een goed inzicht in wat thans aan natuur- en milieueducatieve activiteiten in ons land plaatsvindt en wat daarbij eventueel als knelpunten wordt gevoeld, wordt voorlopig gekozen voor de prioriteit kadervorming. Hierbij wordt zowel aan vrijwillig als aan beroepskader gedacht. Kadervorming is goed te combineren met vernieuwing. (par. 2.4).
- 12 Gekozen wordt voor een decentrale opzet en uitvoering. Dit houdt in dat de activiteiten van het LC-NME overal in Nederland kunnen plaatsvinden (en dus niet in één bepaald centrum). Deze decentrale opzet en uitvoering wordt mogelijk gemaakt door het opbouwen van een

netwerk van beschikbare accommodaties en een netwerk van potentiële medewerkers. (par. 2.5).

- 13 Een landelijke verdeling van taken tussen het LC-NME, de Stichting School in Bos en Landschap, de Stichting Veldstudiecentra, het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie en andere organisaties wordt voorgesteld. (par. 3.3).
 - 14 Een voorlopige opsomming van doelgroepen en activiteiten wordt gegeven. Deze zal op grond van nader onderzoek moeten worden bijgesteld. Zou zulk onderzoek uitblijven, dan kan het LC-NME niet met lege handen blijven staan, zodat het met een eigen aanbod dient te komen dat op grond van opgedane ervaringen regelmatig wordt bijgesteld en verbeterd. (par. 3.2; bijlage 2).
 - 15 Van de minimaal noodzakelijk geachte personeelsbezetting (6 à 7 formatieplaatsen) worden beknopte taakaanduidingen gegeven. (par. 3.5).
 - 16 Voor het in bedrijf houden van een LC-NME is jaarlijks een bedrag van naar schatting ongeveer f 700.000,-- nodig. (hoofdstuk 4; inzicht in dit bedrag wordt verder gegeven in bijlage 3).
-

CNBE-rapport "Een Landelijk Centrum voor Natuur- en Milieueducatie"

B i j l a g e 1

LIJST VAN ORGANISATIES, DIE ZOULDEN KUNNEN DEELNEMEN AAN EEN TE VORMEN
SAMENWERKINGSVERBAND TEN BEHOEVE VAN EEN LANDELIJK CENTRUM VOOR NATUUR-
EN MILIEUEUCATIE

- 1 De Kleine Aarde
- 2 Greenpeace (Nederland)
- 3 Instituut voor Natuurbeschermingseducatie
- 4 Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee
- 5 Nederlands Instituut voor Volksontwikkeling en Natuurvriendenwerk
- 6 Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels
- 7 Sectie Natuurhistorische Musea van de Nederlandse Museumvereniging
- 8 Stichting Energie Anders
- 9 Stichting Natuur en Milieu
- 10 Stichting voor Milieu-edukatie
- 11 Stichting School in Bos en Landschap
- 12 Stichting Veldstudiecentra
- 13 Vereniging Milieudefensie
- 14 Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland
- 15 Wereld Natuur Fonds (Nederland)
- 16 Werkgroep 2000

CNBE-rapport "Een Landelijk Centrum voor Natuur- en Milieueducatie"

B i j l a g e 2

VOORLOPIG OVERZICHT VAN DE DOELGROEPEN EN VAN DAARVOOR TE ONTWIKKELEN
PROGRAMMA'S (bij par. 3.2)

a Beroepskrachten van NME-organisaties :

- 1 van landelijke organisaties (I.V.N.; Stichting School in Bos en Landschap; Stichting Veldstudiecentra; De Kleine Aarde; Stichting voor Milieu-edukatie; enz.) : 20-30 personen;
- 2 provinciale beroepskrachten (provinciale consultants; medewerkers van natuur- en milieufederaties; enz.) : 10-20 personen;
- 3 plaatselijke beroepskrachten (schoolbiologen; medewerkers van natuurhistorische musea; enz.) : 100-200 personen.

Globale aanduiding van voor deze groep te ontwikkelen programma's :

- methodisch werken in de natuur- en milieueducatie;
- natuur- en milieueducatieve beleidsvorming op provinciaal niveau;
- natuur- en milieueducatieve beleidsvorming op plaatselijk niveau;
- werken met en voor vrijwilligers;
- opzetten van cursussen.

b Vrijwilligers van NME-organisaties (kader en kadertrainers)

Globale aanduiding van voor deze groep te ontwikkelen programma's :

- training en vorming in NME-vrijwilligerswerk;
- sociaal-culturele en educatieve planning;
- organisatie van het NME-vrijwilligerswerk;
- voedsel en milieu;
- milieu en huishouding;
- andere inhoudelijke cursussen, waaronder "groene";
- toerusting van kader voor werksoorten zoals jeugd- en jongerenwerk en sociaal-cultureel werk.

c Beroepskrachten van natuur- en milieuorganisaties inclusief bijvoorbeeld voorlichters in bezoekerscentra

Globale aanduiding van voor deze groep te ontwikkelen programma's :

- oriëntatie in NME-werk en voorlichtingswerk met betrekking tot natuur, milieu en landschap;
- voorlichting in bezoekerscentra.

d Beroepskrachten van niet primair op natuur- en milieueducatie gerichte organisaties :

- 1 van landelijke educatieve organisaties;
- 2 van volkshogescholen en vormingscentra;
- 3 van volksuniversiteiten en daarmee vergelijkbare instellingen;
- 4 van provinciale of regionale ondersteuningsorganisaties ten behoeve van het sociaal-culturele werk;
- 5 van plaatselijke sociaal-culturele organisaties.

Globale aanduiding van voor deze groep te ontwikkelen programma's :

- NME-activiteiten in vormingswerk en volwasseneneducatie;
- methodisch werken in de natuur- en milieueducatie.

e Beroepskrachten van onderwijsorganisaties :

- 1 van landelijke onderwijsorganisaties en pedagogische centra;
- 2 van onderwijsbegeleidingsdiensten;
- 3 van schoolbiologische diensten;
- 4 leraren van pedagogische academies voor het basisonderwijs.

Globale aanduiding van voor deze groep te ontwikkelen programma's :

- NME in het onderwijs (voor verschillende onderwijsniveaus);
- inpassing van NME in de schoolwerkplannen.

f Beroepskrachten van organisaties op het gebied van het jeugd- en jongerenwerk :

- 1 van landelijke organisaties voor jeugd- en jongerenwerk;
- 2 van provinciale of regionale organen voor ondersteuning van plaatselijk jeugd- en jongerenwerk;
- 3 van plaatselijke organisaties voor jeugd- en jongerenwerk.

Globale aanduiding van voor deze groep te ontwikkelen programma's :

- NME-activiteiten in het jeugd- en jongerenwerk;
- methodisch werken in de natuur- en milieueducatie.

g Beleidsambtenaren van provincies en gemeenten, werkzaam in de sociaal-culturele en educatieve sectoren

Globale aanduiding van voor deze groep te ontwikkelen programma's :

- oriëntatie in de NME als onderdeel van sociaal-cultureel en educatief werk.

CNBE-rapport "Een Landelijk Centrum voor Natuur- en Milieueducatie"

B i j l a g e 3

UITWERKING VAN DE FINANCIËLE RAMINGEN

1	Personeelskosten	f	560.000,--
2	Huisvestingskosten	f	50.000,--
3	Organisatiekosten	f	50.000,--
4	Honoraria medewerkers-ad hoc	f	20.000,--
5	Diversen	f	20.000,--
	T o t a a l	f	700.000,--

S p e c i f i c a t i e :

1	Salariskosten inclusief vacanti toeslag :		
1	coördinator/directeur	f	83.500,--
	Schaal 52-66; BBRA 148 : administrateur		
3	educatieve medewerk(st)ers	f	187.700,--
	Schaal 40-56; BBRA 130 : referendaris		
1	documentalist(e)	f	43.500,--
	Schaal 18-27; BBRA 57 : adjunct-commies A		
1	administratieve kracht	f	35.600,--
	Schaal 10-19; BBRA 43 : adjunct-commies		
1	medewerk(st)er postzaken/telefoon/receptie	f	30.800,--
	Schaal 6-14; BBRA 20 : schrijver A		
			+
		f	381.100,--
	Sociale lasten	f	90.400,--
	Pensioenpremies	f	71.500,--
	Tegemoetkoming ziektekosten	f	12.800,--
	Overige personeelskosten	f	4.200,--
			+
		f	560.000,--
			=====
2	Huur; schoonmaakkosten	f	17.500,--
	Verlichting	f	7.500,--
	Verwarming	f	10.000,--
	Aanschaf kleine inventarisgoederen	f	4.000,--
	Afschrijving inventaris	f	10.000,--
	Verzekeringskosten	f	1.000,--
			+
		f	50.000,--
			=====
3	Bureaunkosten :		
	Porti	f	6.500,--
	Telefoon	f	8.500,--
	Papier	f	5.000,--
	Overige	f	2.500,--
			+
		f	22.500,--
	Drukwerk / stencilwerk	f	7.500,--
	Reis- en verblijfskosten	f	10.000,--
	Documentatie / vakliteratuur	f	2.500,--
	Overige kosten	f	7.500,--
			+
		f	50.000,--
			=====

CNBE-rapport "Een Landelijk Centrum voor Natuur- en Milieueducatie"

Bijlage 4

OVERZICHT VAN GERAADPLEEGDE STUKKEN EN VERSLAGEN (desgewenst op te vragen bij de secretaris van de CNBE)

- 1 "Nota Nationaal Centrum voor Natuur- en Milieuopvoeding" ("Nota-Clingendael"); I.V.N., juni 1975.
- 2 Enige opmerkingen n.a.v. voorstel Centrum voor natuur- en milieueducatie; (D.A. Huitzing), 9 februari 1979.
- 3 Verslag van het overleg over Natuur- en Milieu-educatie gehouden op 8 november 1979 op het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne.
- 4 Brief nr 80003 d.d. 21 januari 1980 van G.J. Jutten aan de deelnemers aan het "educatie-overleg LMO/SME".
- 5 Notulen van de 140e vergadering van de CNBE op 7 februari 1980.
- 6 Gedeelten uit :
 - de nota "De samenhang tussen landelijk, provinciaal en gemeentelijk beleid ten aanzien van sociaal-cultureel werk";
 - het "Vijfde advies van de Commissie Bevordering Plaatselijke Educatieve Netwerken";
 - het "Eerste Advies Kommissie Nationaal Plan G.V.O."
- 7 "Een landelijk centrum voor natuur- en milieueducatie (NME), enige opmerkingen en ideeën"; notitie van D.A. Huitzing, 19 april 1980 (eerste versie).
- 8 Verslag van de bijeenkomst van de CNBE-werkgroep-ad hoc "Landelijk Centrum voor Natuur- en Milieueducatie" op 22 april 1980 (datum verslag 8 mei 1980).
- 9 "Voorstel voor het Landelijk Overleg Milieu-educatie"; Overleggroep Educatie LMO/SME, 's-Graveland, 13 mei 1980 (het door het L.M.O. aan de ministeries van C.R.M. en Volksgezondheid en Milieuhygiëne aangeboden voorstel met begeleidend schrijven d.d. 14 mei 1980).
- 10 "Reactie van het IVN op het voorstel voor het landelijk overleg milieu-educatie"; notitie nr 1b/hj 1108 van 12 mei 1980.
- 11 Verslag van het overleg tussen leden van de Commissie voor Natuurbeschermingseducatie en het Educatie-overleg van het L.M.O. op 21 mei 1980 (datum verslag 9 juni 1980).
- 12 "Concept praatpapier m.b.t. het Landelijk Centrum voor Natuur- en Milieu-educatie. Ten behoeve van het gesprek tussen het LMO educatie-overleg en de CNBE-werkgroep landelijk centrum, te Zwolle op 13 juni a.s."; CNBE-werkgroep landelijk centrum, Amsterdam, 28 mei 1980.
- 13 Enige kanttekeningen bij het "Concept praatpapier", C.A. Bleijerveld, 6 juni 1980.
- 14 Antwoord op de reactie van het I.V.N. op het voorstel voor het landelijk overleg milieu-educatie (zie boven : nr 10); L.M.O., 10 juni 1980.
- 15 Verslag van het gesprek tussen het L.M.O.-Educatie-overleg en de CNBE-werkgroep-ad hoc "Landelijk Centrum" op 13 juni 1980 (datum verslag 17 juni 1980).

- 16 Brieven nrs 1367 en 1368 vdV/PS/EvW d.d. 26 juni 1980 van het I.V.N. aan respectievelijk de ministeries van Volksgezondheid en Milieuhygiene en C.R.M..
- 17 "Tweede concept praatpapier m.b.t. het Landelijk Centrum voor Natuur- en milieu-educatie - ten behoeve van het tweede gesprek tussen het L.M.O.-educatie-overleg en de CNBE-werkgroep Landelijk Centrum, te Zwolle op 13 augustus 1980"; ongedateerd; verzonden met begeleiden- de brief van D.A. Huitzing d.d. 15 juli 1980.
- 18 Verslag van de bespreking tussen de CNBE-werkgroep-ad hoc "Landelijk Centrum" en het L.M.O.-educatie-overleg te Zwolle op 13 augustus 1980 (datum verslag 22 augustus 1980).
- 19 "Rapport van de werkgroep Landelijk Centrum voor Natuur- en Milieu-educatie van de Commissie voor Natuurbeschermingseducatie"; Amsterdam, 22 oktober 1980.
- 20 Notulen van de 146e vergadering van de CNBE op 4 december 1980.

